1905 - 1990

Greta Garbo

Bilder och texter som rör hennes liv

Greta en Götgatsunge

Greta Lovisa Garbo, ursprungligen Gustafsson, född 18 september 1905 i Katarina församling i Stockholm, död 15 april 1990 i New York i New York, var en svensk skådespelare. Hon anses ha varit en av de största filmstjärnorna under 1920- och 1930-talen. Garbo har bland annat blivit rankad som den femte största Hollywoodskådespelerskan genom tiderna av Amerikanska filminstitutet. Redan som 14 åring skrev hon: **”Mitt bästa sällskap har jag i mig själv”**

På söder i Stockholm, Blekingeagatan 32

Det var trångbott, Greta yngst av tre barn. Hon tittade på Chaplinfilmer för 25 öre år 1917 (12 år), gatan var lekplats

Garbo var dotter till renhållningsarbetaren Karl Alfred Gustafsson och hans hustru Anna Lovisa Johansson. Föräldrarna flyttande från Småland till Stockholm vid sekelskiftet 1900. Hon hade två äldre syskon: Sven och Alva. Systern avled 22 år gammal. Fadern dog när Greta var 14 år. Brodern emigrerade till Amerika där han avled 1967. Under Garbos uppväxt bodde familjen i en lägenhet på ett rum och kök på Blekingegatan 32 i Stockholm. Hennes mor arbetade ibland extra som sömmerska. Hon emigrerade så småningom också till Amerika, och avled där 1944

Hon gick på Katarina södra folkskola på Södermalm och gick ut som 14-åring 1919 med goda betyg. Hon konfirmerades 1920 i Katarina kyrka. Då Garbo var 14 år fick hon arbete i Ekengrens frisersalong på Götgatan på Södermalm i Stockholm. Kristian Bergström var kund där och erbjöd henne arbete på varuhuset PUB ägt av hans far Paul U. Bergström. Hon började som butiksbiträde på PUB:s hattavdelning i juli 1920 där hon så småningom även kom att arbeta som fotomodell för olika annonser. Hennes första filmroll var i en kort reklamfilm för varuhuset PUB

Garbo och Stiller på väg till USA

Greta började som 17 åring på Elevskolan.
Kamrater: Mimi Pollak,
Alf Sjöberg för att nämna några

Hon hade sin första roll i en spelfilm, en mindre roll som jungfru, i filmen En lyckoriddare (1921). En lite större biroll fick hon i farsen Luffar-Petter (1922). För att kunna medverka i filmen och även senare börja på Dramatens scenskola, slutade hon sin anställning på PUB 22 juli 1922.

Mellan 1922 och 1924 studerade Garbo vid Dramatens elevskola i Stockholm. Vid midsommartid 1924 blev hon bekant med Ivar Kreuger i samband med ett besök i Stockholm av Mary Pickford och Douglas Fairbanks, anordnat av Svensk Filmindustri och Charles Magnusson, då Kreuger bjöd hela sällskapet på en skärgårdstur i sin båt Loris. Filmregissören Mauritz Stiller, anses var den som "upptäckte" Garbo. Han blev tipsad om henne av sin kamrat Gustaf Molander som var chef på Dramatens elevskola vid tiden. Stiller gav henne en roll i sin film Gösta Berlings saga (1924). Manusförfattaren Arthur Nordén sägs vara den som har gett Greta Gustafsson sitt artistnamn Garbo, vid en tilltänkt filmproduktion med Stiller där hon skulle ha fått huvudrollen. Garbo är en förvrängning av namnet på Gustav II Adolfs svåger Gábor Bethlen, och vilken Nordén ofta talat om i sin historieundervisning på folkhögskolan Hvilan 1915-1918, innan han blev manusförfattare åt Stiller.

Med vännen Mimi Pollak

År 1925 blev Mauritz Stiller och Greta Garbo inbjudna av Louis B. Mayer, grundaren av filmbolaget Metro-Goldwyn-Mayer, till USA. Louis Mayer hade blivit imponerad av både Stillers arbete som regissör men framförallt av Garbos prestationer i stumfilmen Gösta Berlings saga som han hade sett i Berlin. I takt med att Garbo blev mer känd avtog av någon anledning vänskapen mellan Garbo och Stiller. Det var från början tänkt att Stiller skulle regissera filmen Fresterskan, där Garbo hade huvudrollen. En bit in i filmandet avskedades dock Stiller som regissör för filmen, och han ersattes av Fred Niblo. När Stiller avskedades från MGM 1928 återvände han till Sverige och avled på grund av sjukdom en kort tid därefter.
Greta Garbos första gage var 7 kr per vecka och i slutet på 1930 talet var det 70 000 kr (motsvarar från 1938 till 2017 års penningvärde ca. 2 105 000 kronor per vecka ca. 8,4 miljoner i månaden

Mamma Anna upp i dagen

Till Garbos viktigaste insatser inom stumfilmen hör Virveln (1926), Åtrå (1926) och Anna Karenina (1927). I de två senare spelade hon mot John Gilbert, med vilken hon inledde en mycket uppmärksammad romans. Första filmen där man kunde höra hennes röst var i Anna Christie (1930). Filmen som marknadsfördes med frasen Garbo talar blev en enorm succé.

Om något gick emot Garbos åsikter under en filminspelning kunde hon ibland utbrista "jag tror jag åker tillbaka till Sverige", vilket skrämde upp filmproducenterna, och hon fick med tiden alltmer att säga till om under inspelningarna. Allmänheten fick aldrig tillträde när hon repeterade eller spelade in olika scener. Ingen fick se henne i arbete, ibland inte ens de andra skådespelarna. År 1932 hade hon huvudrollen i filmen Mata Hari, där hon spelade en mycket förförisk spion under första världskriget. Filmkritikerna klagade på hennes vågade klädsel som visades på filmaffischerna. 1932 medverkade hon även i filmen Grand Hotel.

Marknadsföring

Reklamkampanj NY Metro Zoo

År 1936 spelade hon in filmen Kameliadamen där hon enligt samtida filmkritiker gjorde en enastående rolltolkning. 1939 spelade hon mot Melvyn Douglas i komedifilmen Ninotchka, regisserad av Ernst Lubitsch. Filmen marknadsfördes med frasen Garbo skrattar.

Garbo nominerades till totalt fyra Oscars för bästa skådespelerska för filmerna Anna Christie (1930), Romantik (1930), Kameliadamen (1936) och Ninotchka (1939). 1955 fick Greta Garbo The Academy's Honorary Award med motivering: For her unforgettable screen performances.

Tagning 1929, Kyssen, 1930 Clark Gable

Garbo slutade sin karriär vid 37 års ålder, efter att filmen Tvillingarna (1941) blev ett publikfiasko. Under några år var hon inblandad i olika filmprojekt, varav dock inget blev av. Bland annat skrev hon kontrakt för en film med titeln The Girl from Leningrad. I slutet av 1940-talet gjorde hon några provfilmningar

Garbo en kvinna att Åtrå

Garbo och Gilbert i filmen Åtrå

Garbo flyttade till New York där hon levde ett liv avskilt från offentligheten. När hon var ute på stan gömde hon sig alltid bakom huvudsjalett och mörka solglasögon för att inte bli igenkänd. Endast några få fotografer lyckades fånga henne på bild under de sista åren av hennes liv. 1951 blev hon amerikansk medborgare.

Garbo samlade mycket på konst under sista tiden av sitt liv. När hon dog hade hon en samling värd miljontals dollar.

Filmer med Garbo

1920 – Herr och fru Stockholm
1921 – Konsumtionsföreningen Stockholm med omnejd
1921 – En lyckoriddare
1922 – Luffar-Petter
1924 – Gösta Berlings saga
1925 – Den glädjelösa gatan
1926 – Virveln
1926 – Fresterskan

1926 – Åtrå
1927 – Anna Karenina
1928 – En gudomlig kvinna
1928 – Den mystiska kvinnan
1928 – Gröna hatten
1929 – Vilda orkidéer
1929 – En kvinnas moral
1929 – Kyssen

Filmer med Greta Garbo

1930 – Anna Christie, engelsk version
1930 – Romantik
1931 – Inspiration
1931 – Anna Christie, tysk version
1931 – Susan Lenox
1931 – Mata Hari
1932 – Grand Hotel
1932 – Som du vill ha mig
1933 – Drottning Christina
1934 – Den brokiga vävnaden
1935 – Anna Karenina
1936 – Kameliadamen
1937 – Maria Walewska
1939 – Ninotchka
1941 – Tvillingarna

Greta Garbo är begravd på Skogskyrkogården i Stockholm

Greta Garbo släktingar

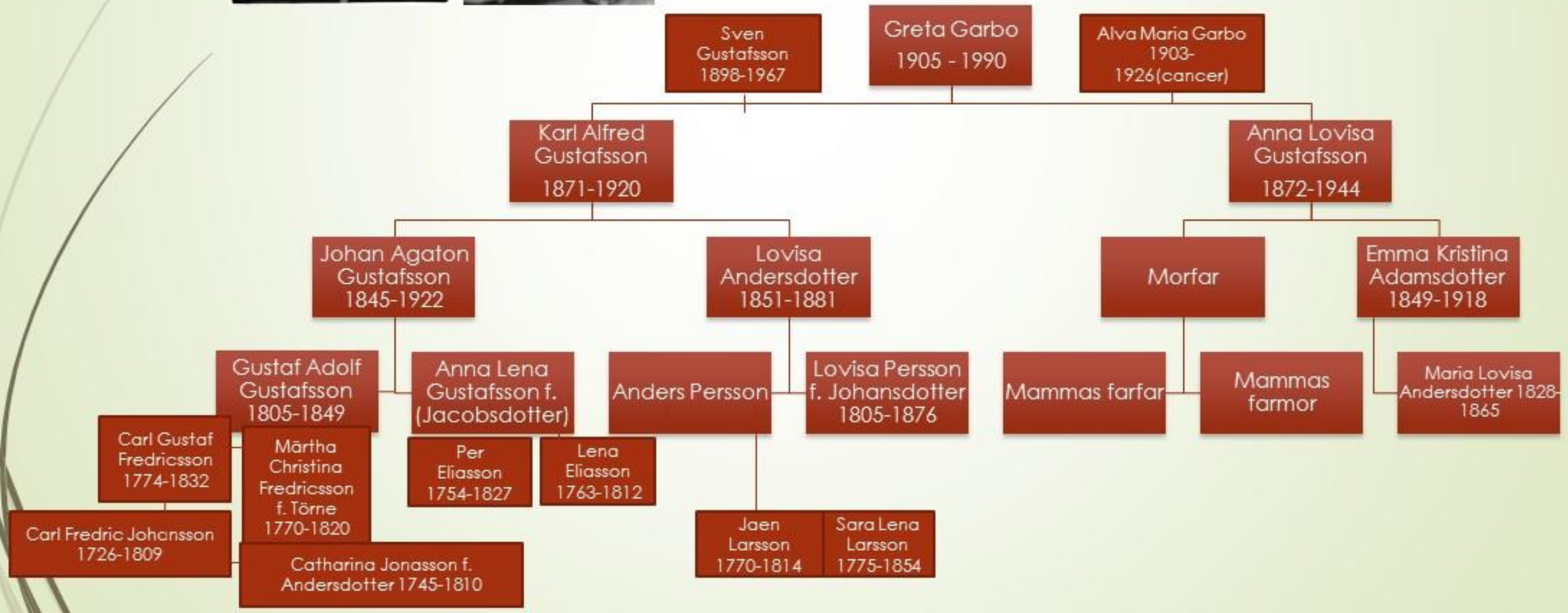

Rötter i norra Kalmar

Greta Garbo har starka rötter i norra Kalmar län i Småland. Hennes mor Anna Lovisa Johansson (1872-1944) var född i Högsby församling och i de här trakterna har Greta Garbo många släktingar.
Anna Lovisa gifte sig 1898 i Stockholm med Karl Alfred Gustafsson, född 1871 i Frinnaryd församling (nära Aneby), Jönköpings län. Han dog 1920.
Greta Garbos mormor Maria Lovisa var född i Skruvshult (Högsby) och hade inte mindre än elva syskon. Här var det säkert stor dramatik (och skandal) då Gretas mormor och morfar skildes sedan han utvandrat till Amerika 1882 utan klara flyttningspapper. Sex år senare emigrerade även Gretas morfars mor och far till USA. Biljetten var ställd till Chicago.

Anor från Småland

Gretas mormors mor hette Maria Lovisa Andersdotter (1828-1865). Även hon var född i Skruvshult. Några generationer längre tillbaka i tiden har Greta Garbo anor från bland annat Mörlunda, Målilla och Älghult. Men det finns mycket rötter även i Kristdala och Döderhult (församlingar inte långt från Oskarshamn).
De flesta anfäderna på moderns sida var bönder och torpare. Men här finns också rusthållare, soldater, ryttare, kyrkvärdar och skräddare.

Adlig släkt Sabelsköld

Greta Garbo har även adliga anor – långt bak i tiden.
En av förfäderna hette Per Silkelock (född ca. 1550 död 1626 i Kristdala). Han var borgare i Kalmar och anfader till de stora prästsläkterna Duraeus, Meurling och Sabelsköld.
En av de mer kända i den släkten var Karl Sabelsköld (1665-1701), född i Lannaskede församling (utanför Vetlanda), mormors morfars mormors morfar till Greta Garbo. Han var dragon och dog i fälttåget i Livland. Hans farfar och anfader hette Jöns Mårtensson, som bland annat var slottsfogde i Nyköpings län och i Vibyholm län.
För att kunna hålla reda på alla släktingarna bildades 1968 Släktföreningen Sabelsköld. I den omfattande sammanställningen finns bland andra FN:s generalsekreterare Dag Hammarskjöld (1905-1961) och botanikern Carl von Linné (1707-1778).

Från **släktgrenen Meurling** härstammar den kände läkaren och författaren Axel Munthe (1857-1949). Från en krigsöverste med det ovanliga namnet Halsten Bagge (död 1555 i Högsby) finns det släktband till skådespelerskan Viveca Lindfors (1920-1995), även hon framgångsrik i Hollywood. Fast det är klart – då får man gå 13 generationer bakåt i tiden.
Greta Garbos anor på faderns sida innehåller en del adligt blod. Det handlar om ätterna Armsköld, Fahnenhielm och Gyllenståhl – men även här skriver vi 1600-talet och 1700-talet. Ryttmästaren Göran Andersson blev adlad Armsköld 1628. Han var Greta Garbos farfars farfars farmors mormors morfar. Göran Armsköld var i sin tur barnbarns barn till Halsten Bagge.

Männen i dessa ”finare” släkter gjorde karriär inom det militära, var med i flera krig och fick händelserika liv.
Kvinnorna såg till att bli gifta med adelsmän – och fick på så vis åtminstone ekonomisk trygghet.
En anfader, Olof Stråle af Ekna (död 1648), var en tid häradshövdning i Uppvidinge härad.
På Greta Garbos faderslinje finns många av rötterna i Jönköpings län (kring Tranås och Aneby) och i Östergötland (bland annat Gryt församling). Hennes farfar Johan Agaton Gustafsson var född i Säby

Greta Garbos farfars far Gustaf Adolf Gustafsson (1805-1849) var bonde i Säby församling. Farfars farfar Karl Gustaf Fredriksson (1774-1832) var förutom bonde även nämndeman och kyrkvärd. Hans farfar Jonas Andersson Ekstrand (1692-1778) var soldat i Säby.
Om Greta Garbos två syskon kan man säga följande:
Sven Gustafsson (1898-1967) arbetade en tid på MGM:s kontor i Stockholm. Han flyttade till USA 1939 tillsammans med modern, hustru och dotter Gray (född 1932). Det är Gray Reisfield som i dag sköter det ekonomiska arvet efter Greta Garbo.
Alva Garbo (1903-1926) var kontorist och skådespelare, blev endast 22 år gammal.

Greta med bror Sven

Karl den stora kan vara en släkting

Ännu längre bakåt: Där kan hennes släkt härledas till 1500-talet. Bland hennes anor finns Peter Silkelock från Kalmar på 1600-talet samt Karl Sabelsköld från Vetlandatrakten vid ungefär samma tid. Bland hennes anättlingar finner man Dag Hammarskjöld, Carl von Linné, Axel Munthe och Viveka Lindfors.

Det är därför närmast en vetenskaplig sensation när man läser Greta Garbos antavla. Där kan man följa hennes släkt ned till Pippin av Herstal på 600-talet. Han var far till Karl Martell och farfar till Pippin den Lille. Bland anorna finner man också Karl den Store och Erik Väderhatt. Nu kan detta i princip vara helt korrekt eftersom det fanns en länk mellan den dåvarande svenska adeln och Karl den Store, men detta kan inte på något sätt beläggas eftersom källor till dessa utomordentliga rön saknas i antavlan.